

Комисијата за жалби при Советот за етика во медиумите на Македонија (СЕММ), на седницата одржана на 26 ноември 2020 година, врз основа на примена жалба од Сашо Смилески, ја донесе следната:

ОДЛУКА

Интернет – порталот „ОхридСкај“, со текстот насловен „(Скандали) Началник наместо во изолација на шетање, лекари со 39 температура оделе на работа, не верувале во корона?!“, го прекрши Кодексот на новинарите во членовите 1 и 13.

ЖАЛБА

До извршната канцеларија на Советот за етика во медиумите на Македонија, на 1 ноември 2020 година, Сашо Смилески поднесе жалба за текстот со наслов „(Скандали) Началник наместо во изолација на шетање, лекари со 39 температура оделе на работа, не верувале во корона?!“, објавен на 3 октомври 2020 година, на интернет – порталот „ОхридСкај“ (www.ohridsky.com).

Во жалбата се наведува дека текстот содржи неточно и нефер известување, пристрасност и неурамнотеженост во информирањето, незастапена втора страна, нарушување на приватноста, мешање на факти и мислење и говор на омраза, односно дека Кодексот на новинарите на Македонија е прекршен во членовите 1, 7, 10 и 13.

Подносителот на жалбата, Сашо Смилески, вели дека во текстот на „ОхридСкај“ се изнесени низа лажни, неточни и непроверени информации, со кои медиумот ги дезинформирал и ги ставил во заблуда читателите, а нему, како началник на СВР Охрид, на неговото семејство и на неговите колегите, им предизвикал сериозна болка.

Смилески целосно ги отфрла информациите во текстот дека бил позитивен на Ковид-19 и дека во таква состојба слободно шетал низ Охрид. Вели дека редовно ги извршувал своите работни обврски и дека целосно се придржувал до препораките за заштита и превенција од корона вирусот. Смилески нагласува дека за ваквиот тенденциозен напис медиумот воопшто не побарал став или изјава од него, а по објавата на веста, не го објавил ниту демантот што жалителот го испратил до интернет-порталот.

„Сметам дека порталот е употребен за пресметка со мене, со што ми е скратено човековото и демократско право да се произнесам во врска со целокупната ситуација, нарушен ми е личниот и професионалниот углед и достоинство и, секако, предизвикана ми е огромна психичка вознемиреност“, посочува началникот на СВР Охрид во поднесената претставка.

Во прилог на жалбата, Смилевски достави и документ/потврда од ЈЗУ Центарот за јавно здравје – Охрид, во кое се наведува дека за лицето Сашо Смилески не постојат податоци дека било позитивно на Ковид-19, ниту дека му било издадено решение за изолација.

ОДГОВОР НА МЕДИУМОТ

Извршната канцеларија на СЕММ, во согласност со членот 14 од Правилникот за работа на Комисијата за жалби, по приемот и разгледување на жалбата, стапи во контакт со интернет – порталот „ОхридСкај“ и побара да се изјасни по однос на наводите на жалбата.

Главниот и одговорен уредник на медиумот, Сашо Денесовски, вели дека на подносителот на жалбата, началникот на СВР Охрид, Сашо Смилески, му дале можност да се произнесе пред објавувањето на текстот, но дека тој не одговарал на телефонските повици. Во прилог на одговорот на жалбата, Денесовски достави и 'скриншот' од комуникација со портпаролот на СВР Охрид, од каде што не може јасно да се процени дали медиумот навистина се обидел да побара „втора страна“ за случајот.

Во однос на наводите на жалителот, тој тврди дека Смилески навистина се лекувал од Ковид-19 во болницата во Охрид и дека немал добиено решение за изолација. Денесовски, меѓу другото, соопшти дека одбива да соработува со Советот за етика во медиумите, зашто „ОхридСкај“ не бил негов член и дека СЕММ имал надлежност да постапува само со медиуми кои се членки на овој Совет.

Во оваа прилика, Советот за етика потсетува дека, во согласност со Статутот и Правилникот за работа на Комисијата за жалби, постапува по добиена жалба за секој медиум во Македонија, за пишаните (печат и новински агенции), електронските (ТВ и радио) и во интернет медиумите, без разлика дали е медиумот членка на СЕММ или, пак, не е.

ОДЛУКА НА КОМИСИЈАТА ЗА ЖАЛБИ

Комисијата за жалби утврди дека жалбата е **ОСНОВАНА** и едногласно одлучи дека Кодексот на новинарите на Македонија е прекршен во членовите 1 и 13.

Член 1: „Новинарот има право на слободен пристап до сите извори на информирање што се од јавен интерес. Новинарот треба да објавува точни, проверени информации и нема да прикрива суштински податоци и да фалсификува документи. Доколку информацијата не може да се потврди, или станува збор за претпоставка, односно шпекулација, тоа треба да се каже и да се објави. Точноста на информацијата треба да се провери колку што е тоа можно“.

Член 13: „Новинарот треба да прави разлика меѓу фактите и мислењата, меѓу веста и коментарот“.

Комисијата во оспорениот текст не најде доволно елементи за да констатира говор на омраза и нарушување на приватноста, ниту прекршување на членовите 7 и 10 од Кодексот на новинарите, на кои упатува подносителот на жалбата.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ НА ОДЛУКАТА

На седницата на 26 ноември 2020 година, членовите на Комисијата за жалби ги разгледаа наводите на жалителот и извршија увид во спорната содржина.

Комисијата, најнапред, заклучи дека оспорениот текст на интернет – порталот „ОхридСкај“ произлегува од јавниот интерес, зашто постапките и евентуалното несоодветно однесување на носителите на јавни функции, во случајов, на началникот на СВР Охрид, Сашо Смилески, се легитимна новинарска цел и не смеат да бидат изземени од прашања за кои јавноста треба да биде информирана.

Сепак, членовите на Комисија констатираа дека содржината отстапува од етичките и професионални стандарди, пред сè, во насока на обезбедување минимум објективна и проверена информација. Текстот е тенденциозен и едностран. Авторот изнесува сериозни и контроверзни тврдења, без воопшто да ги поткрепи со аргументи или докази, ниту да наведе каков било извор на информациите. Наместо тоа, текстот изобилува со коментари и паушални тврдења дека лекари заболени од Ковид-19 свесно оделе на работа и наводно ги заразувале своите колеги. Во исто време, предмет на критики во текстот е и началникот на СВР Охрид, Сашо Смилески, за кого, авторот пишува дека бил позитивен на коронавирусот и дека слободно се движел, без да му биде наложена изолација. Во текстот, во чии рамки началникот е прикажан на фотографија, меѓу другото, се тврди дека и тој, како и лекарите, свесно го пренесувал вирусот на колеги и сограѓани. Комисијата се согласи дека се работи за сериозни наводи, кои морале да бидат добро проверени и да подлежат на правилото на „втора страна“. Доколку авторот се обидел, но не успеал да обезбеди став од засегнатата страна, тоа морал јасно да го назначи во содржината и со тоа да ја намали опасноста од дезинформирање и манипулации на јавноста. Вака објавените информации, лесно и недвосмислено, можат да доведат до јавно „жигосување“ на индивидуи и групи, а во случајов, да влијаат и врз интегритетот и репутацијата на лекарите и припадниците на МВР.

Оттука, членовите на Комисијата најдоа дека интернет порталот „ОхридСкај“ го прекршил **членот 1** од Кодексот на новинарите, чија отстапка особено е нагласена во насловот и во следната реченица од текстот:

„Мајтапот продолжува кога истиот тој недопирлив Началник ќе се инфиицира од Ковид - 19, па така наместо да оди во изолација, со благослов на еден залутан директор – виш земјоделец на еден Центар за јавно здравје, ќе се шета како да ништо не било онака шерифски, па така ќе инфиицира мала група на команден полициски кадар, малку поголема група на граѓани, ама за него нема важност Член 206 од КЗ, тој пишува и потпишува Кривични пријави, тој дава наредби (селективни) кој да го јаде, а кој да биде повластен, да не го јаде, абе детето Началник е некрунисан полициски Цар и после болниците биле преполни, народот не почитувал мерки?!“

Новинарот треба да обезбеди „втора страна“, односно да им даде можност на сите засегнати во новинарскиот производ да го кажат својот став. Ова особено во случаи кога новинарот изнесува сомневања или обвинувања или кога некој е предмет на напад и критика.

Проверката на податоците и точноста се морални императиви на новинарството, затоа новинарот е должен да ја провери информацијата од што е можно повеќе извори, а најмалку два меѓусебно неповрзани извора.

Во продолжение, Комисијата најде дека во текстот е прекршен и **членот 13** од Кодексот на новинарите, во кој особено е нагласена следната реченица:

„Кога ќе добијаш полициска значка, згора на тоа кога ќе добијаш и началничко место да раководиш со едно цело СВР, поточно да бидеш главен ајдук на пет градови, тогаш и во време на карантинот отвараш хотели, јадеш јагниња, си играш мајтап со над 200.000 граѓани!“

Новинарите имаат право на свое мислење, став и вредносен суд, но не смеат сопственото мислење да го камуфлираат како факти. Мора да биде јасно разграничено што се факти и информации, а што коментар, претпоставка или став на авторот за да се избегнат дезинформирање и манипулирање со публиката.

Во однос на наводите на подносителот на жалбата дека до редакцијата на „ОхридСкај“ бил испратен демант, но дека медиумот не го објавил, Комисијата не успеа да утврди дали навистина такво барање за исправка било доставено до интернет – порталот. Со оглед дека до Советот за етика не беше приложен доказ за испратен демант до медиумот, членовите на Комисијата зазедоа став дека не можат да одлучуваат за евентуално прекршување и на членот 3 од Кодексот, кој се однесува на ова прашање.

При одлучувањето, Комисијата го зеде предвид и документот/потврда приложен од жалителот, во кој, според Центарот за јавно здравје – Охрид, не постоеле податоци дека Смилески бил позитивен на Ковид-19.

* * *

Во согласност со наведеното, Комисијата одлучи како што е погоре наведено.

Во работата на Комисијата учествуваа членовите Мирче Адамчевски, Сефер Тахири, Теофил Блажевски, Лилјана Пецова – Илиеска и Ердем Ахмет.

Се обврзува интернет – порталот „ОхридСкај“ (www.ohridsky.com), во согласност со членот 18 од Деловникот за работа на Комисијата за жалби, да ја објави оваа одлука.

Со почит,
Совет за етика во медиумите на Македонија

Претседател на Комисијата за жалби
Мирче Адамчевски

